

Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма

«Інтегрований курс кримськотатарської мови та літератури. 7–9 класи»
для закладів загальної середньої освіти

(авт. Расильчак М. Е., Аджигельдієва Г. Р., Алієва Г. С., Аджієва Е.Р.)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»

(наказ Міністерства освіти і науки України від 12.04.2024 року № 504)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Модельну навчальну програму розроблено відповідно до Закону України «Про освіту» Державного стандарту базової середньої освіти. У програмі визначено принципи, мету, завдання та зміст навчання, вимоги до конкретних очікуваних результатів на кінець року.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- гуманізація змісту мовно-літературної освіти, виховання в учнів патріотичних, загальнолюдських моральних, естетичних і соціальних цінностей;
- забезпечення мотивації до читання, усвідомлення важливості читання для особистісного й загальнокультурного розвитку;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- наближення змісту предмета до реалій і проблем сьогодення, вивчення літератури рідного краю;
- забезпечення інтеграції з іншими предметами: образотворчим мистецтвом, музикою;
- реалізація компетентнісного, особистісно орієнтованого підходів до роботи на уроці, створення умов для розвитку літературно-творчих здібностей, комунікативного мовлення школярів.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів таких ключових компетентностей:

- 1) вільне володіння мовою корінного народу України, кримських татар;
- 2) здатність спілкуватися мовою корінного народу України, кримських татар;
- 3) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;
- 4) інноваційність;
- 5) екологічна компетентність;
- 6) інформаційно-комунікаційна компетентність;
- 7) навчання впродовж життя;
- 8) громадянські та соціальні компетентності;
- 9) культурна компетентність;
- 10) підприємливість і фінансова грамотність.

Наскрізними в усіх ключових компетентностях є такі вміння: читати з розумінням, висловлювати власну думку в усній і письмовій формі, критично і системно мислити, логічно обґрунтовувати свою позицію, діяти творчо, виявляти ініціативу, конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими.

Основною метою курсу є розвиток мовної, мовленнєвої та читацької компетентності учнів, гуманістичного світогляду; здатність спілкуватися кримськотатарською мовою для духовного, культурного та національного самовираження; збагачення емоційно-чуттєвого, естетичного, соціального та пізнавального досвіду; розвиток логічного, критичного та образного мислення, літературно-творчих здібностей; формування ціннісних орієнтацій і ставлень.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- формування ціннісного та стійкого ставлення до кримськотатарської мови й чинника національного світогляду та культури, самоідентифікації та гідності народу, фактора його самозбереження; формування поваги та інтересу до мови й культури інших народів;
- формування в учнів стійкої мотивації до вивчення інтегрованого мовно-літературного курсу;
- розвиток мовних та мовленнєвих компетенцій;
- ознайомлення учнів з художньою літературою різної тематики і жанрів;
- розвиток інтересу і здатності до самостійної читацької діяльності для задоволення читацьких потреб;
- формування навичок самостійної роботи з різними видами і джерелами інформації для вирішення пізнавальних, читацьких, комунікативних і творчих завдань;
- оволодіння прийомами структурно-сислового, жанрового та образного аналізу текстів різних видів (зокрема художніх та медіатекстів);
- уточнення й закріплення знань про літературознавчі поняття, художні засоби і їх роль у тексті;
- формування вмінь безпечного і критичного використання медіапродукції, здатності створювати медіапродукти та спілкуватися за допомогою медіазасобів;
- розвиток вмінь перетворювати та інсценізувати художні тексти, створювати і презентувати власні письмові тексти;
- розвиток інтелектуальних здібностей: пам'яті, уваги, логічного мислення та уяви школярів;
- виховання зацікавленості до творів кримськотатарських та зарубіжних письменників, виховання загальнолюдських моральних цінностей.

Реалізація зазначених мети і завдань здійснюється за такими змістовими лініями: «Пізнаємо простір дитячого читання»; «Розвиваємо навичку читання, оволодіваємо прийомами розуміння прочитаного»; «Взаємодіємо усно за змістом прослуханого»; «Досліджуємо і взаємодіємо з текстами різних видів»; «Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою»; «Досліджуємо і взаємодіємо з медіапродукцією»; «Перетворюємо та інсценізуємо прочитане; створюємо власні тексти».

Змістова лінія «Пізнаємо простір дитячого читання» створює передумови для ознайомлення учнів 7-9 класів з різноманітною за темами і жанрами художньою літературою, з різними видами довідкових, навчальних і медіа текстів, способами здобуття інформації у сучасному медіа просторі. Простір дитячого читання передбачає взаємодію організованої і самостійної читацької діяльності учнів.

Змістова лінія «Розвиваємо навичку читання, оволодіваємо прийомами розуміння прочитаного» охоплює такі основні змістові блоки: удосконалення й розвиток якісних характеристик читання вголос і мовчки; самостійне застосування засобів художньої виразності; оволодіння прийомами смислового читання (прийоми самостійного розуміння лексичного значення слів, словосполучень; повноцінного критичного читання); застосування видів читання: аналітичного, переглядового, вибіркового відповідно до мети читання.

Змістова лінія «Взаємодіємо усно за змістом прослуханого» спрямована на формування в учнів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію, використовувати її в різних комунікативних ситуаціях та перетворювати

інформацію з почутого повідомлення в різні форми повідомлень, з дотриманням норм етикету спілкуватися з іншими людьми в діалогічній і формі заради досягнення певних життєвих цілей.

Змістова лінія «Досліджуємо і взаємодіємо з текстами різних видів» передбачає цілісне сприймання учнями художніх текстів: смисловий, структурний, жанровий аналіз текстів, інтерпретацію текстів з використанням літературознавчих понять (практично); формування умінь висловлювати рефлексивні судження у зв'язку з прочитаним, критично оцінювати інформацію в текстах різних видів та використовувати її для збагачення естетичного та емоційно-чуттєвого досвіду.

Змістова лінія «Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою» передбачає формування і розвиток в учнів прийомів розрізнення дитячих книжок за жанрово-тематичними ознаками; прогнозування орієнтовного змісту книги з опорою на її ілюстративний та довідково-інформаційний апарат; прийомів самостійного вибору книжок з використанням інформаційних ресурсів (Інтернету, бібліотеки тощо); умінь зв'язно висловлювати власні емоційно-оцінні враження щодо змісту прочитаного, складати відгук на прочитану книжку. Робота з дитячою книжкою передбачає проведення уроків позакласного читання. Такі уроки проводяться один раз на один-два тижні.

Змістова лінія «Досліджуємо і взаємодіємо з медіапродукцією» має на меті формування і розвиток в учнів понять про різні види медіа та використані в них вербальні і невербальні засоби впливу на читача; формування умінь і навичок сприймати, аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати і безпечно користуватися медіазасобами; виражати себе і спілкуватися з іншими за допомогою власних медіапродуктів.

Змістова лінія «Перетворюємо та інсценізуємо прочитане; створюємо власні тексти» передбачає розвиток уяви, художньо-образного мислення і мовлення дітей, оволодіння вербальними і невербальними засобами створення творчих продуктів з різним ступенем самостійності (зміни, доповнення, продовження тексту, ілюстрування; участь в інсценізаціях, дослідницьких проектах; складання есе, казок, віршів, загадок, байок, оповідань та ін.).

Знання з граматики, стилістики, теорії, практики комунікації та стратегій, а також текстології на етапі адаптаційного циклу базової школи мають суто прикладний характер, лише супроводжують процес вивчення мовної та літературної складової інтегрованого курсу та спрямовані на реалізацію основної мети цього етапу базової освіти – усного й письмового мовлення. Тим не менш, програмою передбачено систематизацію знань з граматики (фонетики, лексикології, морфології, синтаксису) за для вдосконалення письмового мовлення здобувачів освіти. Крім прикладного, вони несуть узагальнюючий характер, забезпечуючи (за рахунок компетентнісного підходу) можливість опанувати знання з граматики на наступному циклі базової освіти.

Програма надає пріоритетне право реалізації не мовного та/або літературознавчого, а саме текстоцентричного підходу. В той же час за допомогою моделювання це дає змогу набувати мовно-літературний досвід та розвивати компетенції мовців та літературознавців окремо.

В програмі серед видів діяльності та очікуваних результатів обрані дії, направлені на розвиток реального мовного спілкування (бесіда, дискусія, інтерв'ю, онлайн-спілкування тощо), які породжують та формують стійкий інтерес для подальшого пізнання основних граматичних закономірностей кримськотатарської мови (включно з її новими графічними, а також орфографічними, орфоепічними нормами, і загалом – нормами літературної мови та стилістики).

Комунікативний характер проведення уроків (на прикладі рольових ігор, інсценування, залучення медіатекстів) підвищить культуру спілкування – як безпосереднього учасника, так і спостерігача або аналітика.

Компонентом змістовних ліній в межах кожного розділу є перелік текстів: художніх, зокрема фольклорних (лише жанрів крупної форми), творів класичної та сучасної (кримськотатарської та зарубіжних); інформаційних; медіатекстів тощо.

Вивчення мовних тем, що зазначені в змісті кожного розділу, передбачено за допомогою художньої літератури, комунікативних, інформативних та медіатекстів.

AÑLATMA TEZKERESİ

İmselli oquv programması, temel orta tasil Devlet standartınıñ ‘Tasil aqqında’ Ukraina Qanunına muvafiq işlep çıkarılğan. Programmada oquvniñ esasları, maqsat, vazifeleri ve mündericesi, yılınıñ soñuna muayyen beklenilgen neticelerge talaplar tayin etilgen. Programma böyle esaslarını esapqa alıp qurulğan:

- til ve edebiyat tasili mündericesiniñ insanseverligi, talebelerde vatanperverlik, umuminsaniy edep, bediiy ve içtimaiy degerliklerini terbiyelev;
- oqumaq sebebini temin etüv, şahsiy ve umummedeniyy inkişaf için oqumaqniñ müimligini añlatuv;
- esas ve fen vekeletlik özara bağılı şekillendirüv;
- fenniñ mündericesini bugünkü kerçekligine ve meselelerine yaqınlaştıruv, tuvğan edebiyatni öğrenüv;
- diger fenler: tasviriy sanat, muzıkanen integratsiyasını teminlev;
- dersteki işte salâhiyetlik, şahsiyetke qararlaştırılğan esaslarını yerine ketirüv, edebiy-icadiy qabiliyetler, talebeler qonuşuv nutuğını inkişaf etmesine şaraitler yaratuv.

Programma mündericesini elde eticiler şöyle esas salâhiyetliklerini şekillendireler iqtidarlığı bar:

- 1) ana tilinde qonuşmaq qabiliyeti;
- 2) tabiiy fenler, tehnika ve tarzfenlikler saasında salâhiyetlik;
- 3) yañartuvlıq;
- 4) yurtfenli salâhiyetlik;
- 5) malümat-qonuşuv salâhiyetligi;
- 6) ömür boyu oquv;
- 7) vatandaşlıq ve cemiyet salâhiyetlikleri;
- 8) medeniyy salâhiyetlikler;

9) beceriklik ve maliye bilgilerine irisuv.

Esas salâhiyetliklerniñ episinde şöyle yapabilüvler içinden keçe: añlap oqumaq, öz fikrini ağzaviy ve yazma şekilde bildirmek, tenqidiy ve bir tizimde tüşünmek, öz mevamınıñ mantıqqa uyıp añlatmaq, icadiy areket etmek, teşebbüsni izar etmek, hasseliklerni faydalı idare etmek, telükelerni ögünden bilmek, qarar almaq, meselelerni çezmek, digerlernen işdeşlik yapmaq.

Kursniñ esas maqsadı – talebelerniñ til, nutuq, oquv salâhiyetligini, insansever dünyabaqışını inkişaf ettirüv; duyğu-degerlikli, bediyy, içtimaiy ve bilgi aluv tecribesini zenginleştirüv; mantıq, tenqidiy ve sımalarnen tüşünüvni, edebiy-icadiy qabiliyetlerini inkişaf ettirüvdir.

Qoyulğan maqsatqa yetmesi için şöyle vazifeler nazarğa alınır:

- qırımtatar tiline ana tili olaraq ve milliy dünyabaqış ve medeniyetniñ amili, millet öz-özünü kim dep sayuvniñ ve menliginiñ amili, öz-özünü qorçalav amili olaraq degerli ve turğun qoyuvni şekillendirüv; diger milletlerniñ tiline ve medeniyetine sayğı ve meraq şekillendirüv;
- talebelerde integrirlengen til ve edebiyat kursunı ögrenüvniñ turğun sebebini işlep çıkaruv;
- til ve nutuq salâhiyetlerini inkişaf ettirüv;
- talebelerni türlü mevzu ve janrdaki bediyy edebiyatnen tanış etüv;
- oquv ihtiyaclarını qandırmasına menfaatını ve mustaqil oquv faaliyetini inkişaf ettirüv;
- bilgi alıcı, oquyıcı, qonusıcı ve icadiy vazifeler becermesine çeşit-türlü malümat ve onıñ ceraynlarinen mustaqil çalışuv becerikligini şekillendirüv;
- çeşit-türlü (hususan bediyy ve media-) metinlerniñ quruluş ve mana ceetlerinden, janr ve sımalarnen bağı talil usullarını ögrenüv;
- edebiyat añlamları, bediyy vastalar ve olarnıñ metinde rolü aqqında bilgilerni tamamlav ve pekitüv;
- mediamahsulnı havfsız ve tenqidiy kullanmaq becerikligini, mediamahsul yaratmaq ve mediavastalar yardımnen qonuşmaq qabiliyetini şekillendirüv;
- bediyy metinlerni ğayrıdan yaratmaq ve sanalaştırmaq ve öz yazma metinlerni taqdim etmek becerikligini inkişaf ettirüv;
- mekteplilerniñ aqıl, diqqat, mantıqlı tüşünüv ve tasavur kibi intellektual qabiliyetlerini inkişaf ettirüv;
- qırımtatar ve çetel yazıcılarınıñ eserlerine meraq terbiyelev, umuminsaniy ahlâq degerliklerini terbiyelev.

Qayd etilgen maqsat ve vazifeler şöyle mündericeli sızıqlardan yerine ketirile: ‘Bala oquvınıñ serbestligi aqqında bilgi alamız’, ‘Oquv alışqanlığını inkişaf ettire, oquğanı añlav usullarını ögrenemiz’, ‘Eşitken mündericesine köre beraberlikte, ağzaviy iş alıp baramız’, ‘Çeşit-türlü metinlerni araştıra ve olarnen tesir etemiz’, ‘Bala kitabinen çalışuv usullarını ögrenemiz’, ‘Mediamahsulatnı araştıra ve tesirlenemiz’, ‘Oquğanımıznı ğayrıdan yarata ve sanalaştıramız; öz metinlerimizni yaratamız’.

‘Bala oquvınıñ serbestligi aqqında bilgi alamız’ kibi mündericeli sızığı, 5 -6 sınıf talebeleriniñ mevzu ve janr ceetinden türlü bediyy edebiyatnen, türlü malümatnameli, oquv ve mediametinler, zemaneyiy mediaserbestlikte malümatnı elde etüv usullarinen tanış olmaq için temel qoya. Bala oquvı serbestligi, talebelerniñ teşkilâtlandırılğan ve mustaqil oquv faaliyetiniñ qarşılıqlı tesiri olacağını köre. ‘Oquv alışqanlığını inkişaf ettire, oquğanı añlav

usullarını öğrenemiz' kibi mündericeli sızıǵı şöyle mündericeli taqımlarını qaplap ala: sesnen ve içten oquvniñ keyfiyetli hususiyetlerini mükemmelleştirüv ve inkişaf ettirüv; bediyy ifadelev vastalarından mustaqil faydalanuv; manalı oquv usullarını (söz, söz birikmeleriniñ leksik manasını mustaqil añlav; tolu qıymetli tenqidiy oquv usullarını) öğrenüv; oquvniñ maqsadına köre, onıñ talil etüv, közden keçirüv, saylap aluv kibi çeşitlerinden faydalanuv.

'Eşitken mündericesine köre beraberlikte, ağzaviy iş alıp baramız' mündericeli sızıǵı ağzaviy telebelerniñ malümatını menimsemek, talil etmek, anlatmaq ve oña qıymet kesmek, onı türlü qonuşuv vaziyetlerinde qullanmaq ve malümatını eşitken haberden türlü haber şekillerine, diger adamlardan edep qaidelerine riayet eterek dialog şeklinde belli bir ayatıy maqsatlarına yetişmek için qonuşmaq becerikliklerini şekillendirmesine doğrutılğan.

'Çeşit-türlü metinlerni araştıra ve olarnen tesir etemiz' mündericeli sızıǵı talebeler, bediyy eserlerni bir bütün olaraq menimsevni közde tuta: metinlerni mana, quruluş, janr ceetlerinden talil etüv, metinlerni edebiyatşınaslıq añlamalarını qullanıp (ameliy) anlatuv; oquğanınen baǵlı akisaluvlı tüşüncelerni beyan etmek, çeşit-türlü metinlerdeki malümatını tenqitçe qıymet kesmek ve onı bediyatlı ve hasselik-duyǵu tecribesini zengineştirmesine qullanmaq becerikliklerini şekillendirüvdir.

'Bala kitabınen çalışuv usullarını öğrenemiz' mündericeli sızıǵı talebelerde bala kitaplarını janr ve mevzu çizgilerine köre ayırmaq; kitapniñ, resimler ve malümatnameli cihazına tayanıp, tahminiy mündericesini ögünden aytmmaq; malümat ceryanlarını (İnternet, kütüphane ve il.) qullanaraq, kitaplarını mustaqil saylamaq usullarını; oquğanıñ mündericesi boyunca özleriniñ duyǵu ve qıymet kesüv teessuratlarını baǵlı sürette beyan etmek, oquğan kitapqa seslenüvni tertip etmek kibi becerikliklerini şekillendirüvini ve inkişaf ettirüvini köz ögüne ala. Bala kitabınen çalışuv, sımfıtan tış oquv derslerini alıp barmaqni köz ögüne ala. Şöyle dersler bir-eki aftada bir kere keçirilecektir.

'Mediamahsulatını araştıra ve onen tesirlenemiz' mündericeli sızıǵı öz maqsadında talebelerde türlü media ve olarda qullanılğan oquyıcıǵa söznen ve sözsüz tesir vastaları aqqında añlamalarını şekillendirüv ve inkişaf ettirüvni; mediavastlarını menimsemek, talil etmek, anlatmaq, tenqidiy qıymet kesmek ve havfsız qullanmaq; özünü ifade etmek ve başqalarnen öz mediamahsulatlar yardımınen qonuşmaq alışqanlıqlar ve beceriklikler şekillendirüvini közde tuta.

'Oquğanımızni ğayrıdan yarata ve sanalaştıramız; öz metinlerimizni yaratamız' mündericeli sızıǵı balalarınñ tasavurını, bediyy-sımlar yaratuvlı tüşünce ve nutqını inkişaf ettirüvni, söznen ve sözsüz vastılarnen türlü mustaqil seviyede icadiy mahsullar yaratuvni (metinni deñiştirüv, qoşuv, devam etüv, misallerde kösterüv; sanalaştıruvlarda, tedqiqiy leyhalarda iştirak etüv; esse, masal, şiir, tapmaca, qıssa, ikâye tizüv ve dig.) öğrenüvni közde tuta.

Sarf (şu cümleden üslubiyet), qonuşuv nazariyesi, ameliyatı ve imkânları, em de metinşınaslıq bilgileriniñ yalñız temel qoyuv mektebiniñ uyma qaytavındaameliy hususiyeti bar, olar tek birleştirilgen kursundaki til ve edebiyat terkib eticileriniñ müitinde olur ve şu temel tasil devrininiñ esas maqsadını – ağzaviy ve yazma nutuqını yerine ketirüvge yöneltiler. Bunıñnen beraber, programmada sarf (fonetika, leksikologiya, morfologiya, sintaksis) bilgilerini bir tertipke ketirip, tasil alıcılarnıñ yazma nutqını mükemmelleştirüvi közde tutula. Ameliy

hususiyetlerden ğayrı, olar umumleřtirüvni tařıp, sarf bilgilerini (salâhiyetlikli yanařuv esabına) temel tasilniñ nevbetteki qaytavda menimseybilüvnen teminley.

Programma til- ve/ ya da edebiyatřınaslıqlı degil, ille metinmerkezli yanařuvnı yerine ketirmek kibi üstünlikli aqqını bere. Bunen beraber imselleřtirüv yardımınen bu, til ve edebiyat tecribesini almağa ve, ayrı, til ve edebiyat salâhiyetlerini ilerilemege imkân yarata.

Programmada faaliyet çeřitleri ve beklenilgen neticeler arasında, real nutuq qonuřuvnıñ ilerilemesine doğrutılğan areketler saylanıp alındı (subet, munaqařa, intervyu, online-qonuřuv ve il.), olar qırımtatar tiliniñ esas sarf qanuniyetlerini (onıñ yañı urufat, em de imlâ, orfoepik qaideler, ve umumen – edebiy til ve üslubiyet qaidelerinen birlikte) ileride bilmesine turğun meraq doğura ve řekillendire.

Derslerniñ qonuřuv hususunda (roller esasındaki oyun, sanalařtırıv, mediametinlerni qullanuv ile) alıp barması, em doğrudan-doğru iřtirakçınıñ, em de közetici ya da talil eticiniñ qonuřuv medeniyetini yükseltir.

Er bir bölükniñ sıñrında mündericeli sızıqlarınıñ terkip eticisi – eserler cedvelidir: yani: bediyy, hususan folklor (yalnız büyük řekil janrlı) eserler, klassik ve zameviyy (qırımtatar ve çetel edebiyatları) eserleri; alümat berici; mediametinler ve il.

Er bir bölükniñ mündericesinde tayin etilgen til mevzularınıñ ögrenilüvi, bediyy edebiyat, qonuřuv, malümat berici (haber etici) ve mediametinler yardımınen közde tutula.

7 клас

7 sınıf

<i>Öğretüvniñ beklenilgen neticesi</i> Очікувані результати навчання	<i>Tasil fenlerniñ terkibi</i> Зміст навчального предмета	<i>Tasil faaliyetinin çeřiti</i> Види навчальної діяльності
<p><i>Talebe ikâyenı mantıqlı ve uyğunlı ete, fikirlerini añlatıp kelışken delil ketire.</i> Учень логічно й послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами. [9 МОВ 1.6.1-1]</p> <p><i>Diñleyicilerniñ emotsional reaksiasını tahmın ete ve köstergende tayın ete.</i> Виявляє і передбачає емоційні реакції слухачів та опонентів.</p>	<p><i>Kiriř</i> Вступ</p> <p>Qırımtatar tilniñ medeniyetinen ve tarihnen bağı. Зв'язок мови з культурою та історією народу.</p>	<p><i>Meřur insanlarnıñ sözlerini tefsir etmek.</i> Коментування висловів відомих людей.</p> <p><i>Mevzunen bağlı video materiallarnı baqıp çıqmaq ve muzakere etmek.</i> Перегляд та обговорення відеосюжетів, пов'язаних із визначеною темою.</p> <p><i>Meseleni belgilemek ve qayd etilgen suallerge cevap tapıp belli bir qararğa kelmek.</i> Обговорення ситуації</p>

<p>[9 MOB 1.8.1-1]</p> <p><i>Subetdeşlerniň duyğularına uygun tesir etip, öz ve diger medenieti ve urf adetlerine ürmek ete.</i></p> <p>Позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінує власну культурну традицію та виявляє повагу до інших.</p> <p>[9 MOB 1.8.3-1]</p> <p><i>Öz fikirlerini qorçalay ve digirlerniň noqta-i nazarnı umumileştire ve talil ete.</i></p> <p>Обстоює власну позицію аналізує та узагальнює різні погляди та ідеї.</p> <p>[9 MOB 3.1.2-3]</p>		<p>проблемного характеру з метою прийняття рішення, пошуку висновків, розв'язання проблеми.</p> <p><i>Resim uzerinde ikâye etmek.</i></p> <p>Розповідь за запропонованим малюнком.</p> <p><i>Qırımtatar etiket sözlerinden ya da ibarelerinden qullanıp qısqa inşâ ve dialog tezüv.</i></p> <p>Створення мінітекстів, у тому числі діалогів, із використанням стійких мовних висловів етикетного характеру.</p>
	<p><i>Tekrarlav</i> Повторення</p> <hr/> <p><i>İsim - umumiy malümat, morfologik ve sintaktik emieti, isimlerniň yapılıvı: mülkiyet, haberlik, ohşav-kiçiltiv yalğamaları ve imlâsı; isimlerniň kelişlennen türlenevi.</i></p> <p>Іменник : його основні особливості, морфологічні ознаки та синтаксична роль, форми та відмінювання.</p> <hr/> <p><i>Zamir: umumiy malümat, morfologik ve sintaktik emieti, zamirlernin çeşitler; fenler arasındaki bağ.</i></p> <p>Займенник - його морфологічні ознаки та синтаксична роль. Основні особливості та види. Зв'язок тем між собою.</p>	<p><i>Söz çeşitlerini ayırmaq.</i> Розрізнення слів різних частин мови.</p> <p><i>İsim, sayı ve zamirlerni kelişlennen türlendirmek.</i> Відмінювання іменників, числівників, займенників.</p> <p><i>Cümlelerni isim, sıfat, sayı ve zamirlernen tamamlamaq.</i> Доповнення речень іменниками, прикметниками, числівниками, займенниками.</p> <p><i>Sayıların cümleler tizmek.</i> Складання речень із числівниками</p> <p><i>İmlâ hatalarını doğurtmaq.</i> Виправлення орфографічних помилок.</p>

	<p>Sıfat - umumiy malümat, morfologik ve sintaktik emieti, asliy ve nisbiy sıfatlar, sıfat dereceleri, sıfatların teneştirüv ve üstünlik dereceleri, azlaştırma ve quvetlendirme sıfatlar, sıfatların yapılıvı, sintaktik usulinen sıfat yapılıvı, qoşma ve çift sıfatların yazılışı; fenler arasındaki bağ .</p> <p>Прикметник - його основні особливості, морфологічні ознаки та синтаксична роль, види та способ утворення.Зв'язок тем між собою.</p>	<p><i>Leksik hatalarını cümlelerde doğurtmaq.</i> Виправлення в реченнях лексичних помилок.</p> <p><i>Metinni talil etmek.</i> Аналіз тексту.</p> <p><i>Metinge serleva uydurmaq.</i> Добирання заголовка тексту.</p> <p><i>Metin mevzusnu ve manasnu şekilenırmaq.</i> Формулювання теми й основної думки тексту.</p> <p><i>Metini mevzusnu ve esas fikrini tayınlemek.</i> Колективне складання складного плану.</p>
	<p><i>Sayı - umumiy malümat, morfologik ve sintaktik emieti, sayılarnıñ çeşitleri: riyaziyat, sıra, pay, tahminiy; sayılarnıñ tiziliv ceetten çeşitleri; sayılarnıñ imlâsı; fenler arasındaki bağ.</i></p> <p>Числівник , його основні особливості, морфологічні ознаки та синтаксична роль, види та правопис. Зв'язок тем між собою.</p> <p><i>Qırımtatar halq ağız yaratıcılığ, qırımtatar yazıcılarınñ lirik şiirler.</i> Фольклор, ліричні твори кримськотатарських авторів.</p>	<p>NUTUQ İNKİŞAFI РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ</p> <p><i>'İnsan ve tabiat' - ilmiy uslûpte inşa yazı.</i> “Людина та природа” - складання твору у науковому стилі мовлення.</p> <p><i>Belli bir malümatqa öz munasebetni belgilemek.</i> Сформувати своє ставлення до конкретної інформації.</p>

<p><i>Añlı tarzda dinley - manasını aňlay ; sorap bile; tekrar ete; talil ete; umumiyleştire.</i> Свідомо застосовує прийоми активного слухання [9 МОВ 1.1.1-1].</p> <p><i>Metinniň manasına baqıp - suallerge cevap bere; diqqatni celp ete ve tafsilatlı aňlata</i> Відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення, акцентуючи увагу на важливих деталях [9 МОВ 1.1.2-1].</p> <p><i>Aňlayışlı ve doğru sual tize.</i> Формулює уточнювальні запитання. [9 МОВ 1.1.2-4]</p> <p><i>Tekrarlay, qısqa beyan etip, esas meselelerni belgiley.</i> Переказує почуте повідомлення стисло, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого повідомлення відповідно до мети й ситуації спілкування [9 МОВ 1.2.1-1]</p> <p><i>Metin mevzusni qayd ete; meselelerini tedqiq ete.</i> Окреслює тематику і проблематику почутого повідомлення. [9 МОВ 1.4.1-1]</p> <p><i>Bir qaç menbaalardan malümatlarnı menimsey, olarnı talil ve tefsir ete.</i> Коментує інформацію, сприйняту з одного чи кількох джерел [9 МОВ.5.1-1]</p>	<p><i>Fiil</i> Дієслово</p> <p><i>Fiilnün manası ve gramatik alâmetleri.</i> <i>Musbet ve menfiy formalar.</i> <i>Fiilernin zamanları.</i> <i>Fiilernin tüslenevi.</i> Дієслово, його значення та граматичні ознаки. Основні особливості, форми, час та дієвідмінювання.</p> <p><i>Şiir çeşitleri.</i> Вірші та їх види. <i>Ayneni.</i> Колискові.</p> <p><i>Eser tizilişi; bediîy inceligi.</i> Композиція твору, художня деталь.</p>	<p><i>Fiillerni cümlelerden seçip almaq.</i> Виокремлення вжитих у тесті чи реченні дієслів.</p> <p><i>Fiillerni belgilemek, yazıp almaq ve tertiplemek.</i> Розрізнення, виписування та групування дієслів.</p> <p><i>Belli bir şekilde berilgen fiillernen cumleler tizmek.</i> Складання речень із дієсловами визначеної форми.</p> <p><i>Manadaş fiilerni toplamaq.</i> Добирання дієслів-синонімів.</p> <p><i>Cümlelerde fiilerni tapıp zaman ve şahsını bilgilemek.</i> Доповнення речень словами в потрібних граматичних формах.</p> <p><i>Cümlelerde fiilerni tapıp zaman ve şahsını bilgilemek.</i> Знайти дієслів у реченні та встановити їх форму та час.</p> <p><i>Fiilerni keçken zamanda yazmaq.</i> Записати дієслова у минулому часі.</p> <p><i>Fiilerni menfiy şeklinde yazmaq.</i> Записати дієслова у заперечливій формі.</p> <p><i>Fiilerni üç şahista teklikte tüslendirmek.</i> Записати дієслова у трьох</p>
--	--	---

<p><i>Qonuşuv qaidelerini közde tutıp, kommunikativ maqsadına irişe ve edebiy tilnen beyan ete.</i> Комунікує, визнаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування, норм літературної вимови [9 МОВ 1.6.1-2]</p> <p><i>Çeşit menbalarını qullanıp malümatlarını toplap metin tize.</i> Представляє текстову інформацію з кількох джерел, комбінуючи різні способи й засоби візуалізації змісту [9 МОВ 2.6.1-2]</p> <p><i>Söz yapıluvına, imlâ qaidelerine, til baylığına, sarfqa ve üslubiyetke diqqat etip çeşit metinler tize.</i> Складає та оформлює власні тексти різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних і стилістичних норм [9 МОВ 3.1.4-1]</p> <p><i>Esernin mündericesini tertip ete ve mükemmelleştire.</i> Аналізує і вдосконалює зміст написаного [9 МОВ 3.3.2-1]</p>		<p>обличчях.</p> <p><i>NUTUQ İNKİŞAFI</i> РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ</p> <p><i>Muzakere ‘Qırım tarihi’</i> Обговорення теми “Історія Криму”</p>
<p><i>Metinniñ manasına baqıp -</i></p>	<p><i>Sıfatfüil:</i></p>	<p><i>Cümlelerinden sıfatfüillerini</i></p>

<p><i>suallerge cevap bere; diqqatni celp ete ve tafsilâtlı añlata.</i> Відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення, акцентуючи увагу на важливих деталях [9 МОВ 1.1.2-1].</p> <p><i>Eşitken malümatlarnı öz tecribesinen bağlay.</i> Пов'язує почуту інформацію з власним та досвідом. [9 МОВ 1.4.5 -1]</p> <p><i>Qulanğan menbalarnı teşkere ve şübeli malümatlarnı ayıra.</i> Визначає достовірність, інформаційних джерел. [9 МОВ 1.5.1-2]</p> <p><i>Öz duyğularını nezaret ete.</i> Здійснює емоційну саморегуляцію. [9 МОВ 1.8.2-1]</p> <p><i>Vazifelernı becermek için doğru menbaalarnı seçe ve olarnıñ doğru olğanlarını isbat ete.</i> Використовує для виконання завдань джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною, аргументує вибір таких джерел. [9 МОВ 2.5.1 -1]</p> <p><i>Söz yapılıvına, imlâ qaidelerine, til baylığına, sarfqa ve üslübiyetke diqqat etip çeşit metinler tize.</i> Складає та оформлює власні тексти різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм.</p>	<p><i>umumiý malümat; morfologik ve sintaktik emiyeti; toqtav işaretler. Sıfatfülernin yapılıvı ve imlâsı.</i> Дієприслівник, його морфологічні ознаки та синтаксична роль. Основні особливості, вживання розділових знаків.</p> <p><i>Qırımtatar yazıcılarınıñ eserlerinde tabiatınıñ tasvirlenüvi.</i> Природа у творах кримськотатарських письменників.</p> <p><i>İkâye ve onun hususietleri. Qırımtatar yazıcılarınıñ ikâyeleri</i> Оповідання. Характерні ознаки оповідання як жанру літератури. Оповідання кримськотатарських авторів.</p>	<p><i>ve sıfatfüil aborotnı tapıp qayd etmege.</i> Виокремлення вжитих у реченні дієприслівників і дієприслівникових зворотів.</p> <p><i>Cümlelerni sesnen doğru telâffuznen oqumaq; sıfatfülerni sesnen (intonatsiyanen) qayd etmek.</i> Читання вголос, правильне інтонування речень із дієприслівниками та дієприслівниковими зворотами.</p> <p><i>Sıfatfüillerniñ yapılıvı, tizilüv ceetten talil etmek.</i> Творення дієприслівників, розбір їх за будовою.</p> <p><i>Sıfatfüillernen cümlelerni tizmek.</i> Складання речень із дієприслівниками та дієприслівниковими зворотами.</p> <p><i>Atalar sözlerinde rastkelgen sıfatfüillerni tapmaq.</i> Добирання прислів'їв, які містять дієприслівники.</p> <p>NUTUQ İNKİŞAFI РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ</p> <p><i>Sıfatfüillernen metinlerni oqumaq ve talil etmek.</i> Читання, аналіз, оцінювання тексту, який містить дієприслівники й дієприслівникові звороти.</p> <p><i>Eşitken metinniñ mündericesine köre, suallerge cevap bere.</i></p>
---	--	---

<p>[9 MOB 3.1.4 -1].</p> <p><i>Öz fikirlerini qorçalay; nezaketnen subetdeşleriniñ fikirlerini tefsir ete, umumiyleştire ve talil ete.</i></p> <p>Толерантно коментує різні погляди на обговорювану проблему, узагальнює їх, обстоює власну позицію, дотримується норм етикету.</p> <p>[9 MOB 3.2.3 -2]</p> <p><i>Metinniñ mevzusına baqıp talil ete ve mükemmelleştire</i></p> <p>Аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання.</p> <p>[9 MOB 3.3.2 -1].</p> <p><i>Metinlerni tarir etkende qonuşuv qaidelerini közde tutıp nezaketnen subetleşe.</i></p> <p>Демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування.</p> <p>[9 MOB 3.3.3 -2].</p>		<p>Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого.</p> <p><i>Sıfatfillernen metinler tizmek.</i></p> <p>Створення текстів із дієприслівниками й дієприслівниковими зворотами.</p> <p><i>Cümlelerde hatalarını doğurta.</i></p> <p>Редагування речень, у яких допущено помилки.</p>
<p><i>Añlayışlı ve doğru sual tize.</i></p> <p>Формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння.</p> <p>[9 MOB 1.1.2-4].</p> <p><i>Eşitken malümatlarını beyan etip tafsilâtlı añlata; muim qısımlarına diqqatnı celp ete.</i></p> <p>Переказує почуте повідомлення докладно, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого повідомлення відповідно до мети й ситуації спілкування.</p> <p>[9 MOB 1.2.1-1]</p>	<p><i>Alfiil:umumiyy malümat; sintaktik ve morfologik emiyeti; toqtav işaretler.</i></p> <p>Дієприкметник його морфологічні ознаки та синтаксична роль.</p> <p>Основні особливості, вживання розділових знаків.</p> <p><i>Qirimtatar halqınıñ ahlâk qıymetleri.</i></p> <p>Моральнісні ідеали кримськотатарського народу.</p> <p><i>Yazıcınıñ şahsiy tarzı; eser estetik emiyeti.</i></p>	<p><i>Cümlelerde alfiillerni qayd etmek.</i></p> <p>Виокремлення вжитих у тексті чи реченні дієприкметників</p> <p><i>Alfiillerni talil etmek.</i></p> <p>Розбір дієприкметників.</p> <p><i>Cümlelerni ifadeli oqumaq; doğru telâffuznen alfiillerni qayd etmek.</i></p> <p>Читання вголос, правильне інтонування речень із дієприкметниковими зворотами.</p> <p><i>Alfiillernen cümleler</i></p>

<p><i>Başqalarınıñ fikirlerini diñley ve közde tuta.</i> Дослухається до інших думок [9 МОВ 1.5.1-6].</p> <p><i>Metinde kerçek malümatlarını ve indiy mualâazalarını ayıra; tasdıq ve inkâr etkende dalil ketire.</i> Розмежовує в тексті фактичну інформацію та суб'єктивні судження, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень. [9 МОВ 2.2.2 -1].</p> <p><i>Metinniñ hususietlerini ve terhibini añlay.</i> Характеризує особливості структури тексту, визначаючи функції та роль мовних засобів у ньому. [9 МОВ 2.4.3 -1].</p> <p><i>Çeşit türlü üslüpte, şekilde janrda olğan metinler tize.</i> Складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів. [9 МОВ 3.1.4-1]</p> <p><i>Çeşit tüşüncelerini utumiyleştirip talil ete, ve bir de bir mesele üzerinde çalışqanda, öz fikirlerini qorçalay.</i> Обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми, аналізуючи й узагальнюючи різні погляди та ідеї. [9 МОВ 3.1.2 -3].</p> <p><i>Onlayn munaqaşalarda iştirak ete; müim cemaat meselelerini muzakere ete.</i> Бере участь у онлайн</p>	<p>Індивідуальний стиль письменника, естетична цінність творів.</p>	<p><i>tizmek.</i> Складання речень із дієприкметниками та дієприкметниковими зворотами.</p> <p><i>Cümlelerini grammatik ceetinden kelişken alffılnen tamamlamaq.</i> Доповнення речень словами в потрібних граматичних формах.</p> <p><i>Metinllerni oqumaq ve talil etmek.</i> Читання та аналіз тексту.</p> <p><i>Metinden esas sözlerni qayd etmek.</i> Визначення ключових слів у тексті.</p> <p>NUTUQ İNKİŞAFI РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ</p> <p><i>Eşitken ya oqulğan metinniñ mündericesine, sualler tizmek.</i> Формулювання уточнювальних запитань за змістом почутого чи прочитаного для його розуміння.</p> <p><i>Alfillernen metinler tizmek.</i> Створення текстів із дієприкметниками й дієприкметниковими зворотами.</p> <p><i>Cümlelerde hatalarnı doğurtmaq.</i> Редагування речень, у яких допущено помилки</p> <p><i>Resimni söznen tasvirlemek</i> Усний опис малюнка.</p>
---	---	---

<p>дискусії, бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем. [9 MOB 3.2.3 -1].</p>		
<p><i>Eşitken malûmatlarğa esaslanıp suallerge cevap bere; malûmatnıñ müim qısımına diqqatnı celp ete ve tafsilatlı añlata.</i> Відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення, акцентуючи увагу на важливих деталях. [9 MOB 1.1.2-1].</p> <p><i>Belli ya da yañı, gerekli malûmatlarnı tapa.</i> Знаходить потрібну інформацію, відому або нову. [9 MOB 1.3.1-1]</p> <p><i>Eşitken malûmatlarnıñ üslûp ve estetik hususietlerini talil ete.</i> Аналізує стильові, естетичні та мовні особливості почутого повідомлення. [9 MOB 1.4.3-1].</p> <p><i>Öz tecribesine ve bilgen malûmatlarına köre noqtaiy nazarını isbat ete.</i> Обґрунтовує свою позицію з урахуванням власного досвіду та інформації з окремих джерел, які вважає авторитетними. [9 MOB 1.5.1-4].</p> <p><i>Subetdeşleriniñ duyğularına eyi tesir ete.</i> Позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації. [9 MOB 1.8.3-1]</p>	<p><i>Zarf : umumiy malûmat; morfologik ve sintaktik emiyeti; al zarfi; er zarfi; miqdar zarfi; vaqıt zarfi.</i> Прислівник: основна інформація, його морфологічні ознаки та синтаксична роль. Особливості та види.</p> <p><i>Qırımtatar halqınıñ tarihınıñ edebiyatta aks olunıvı.</i> Історія та культура кримських татар у літературі.</p>	<p><i>Cümlelerde zarflarnı qayd etmek; sintaksik emiyetini ve morfologiya hususietlerini belgilemek.</i> Виокремлення вжитих у реченні чи тексті прислівників та визначення морфологічних ознак і синтаксичної ролі цих слів.</p> <p><i>Zarflarını seçip yazıp almaq ve üleşirmek.</i> Розрізнення, виписування та групування прислівників.</p> <p><i>Zarflarnen imlâ yazmaq.</i> Складання словникових диктантів із правопису прислівників.</p> <p><i>Cümlelerni grammatik ceettinden kelişken sözlernen tamamlamaq.</i> Доповнення речень словами в потрібних граматичних формах.</p> <p>NUTUQ İNKİŞAFI РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ</p> <p><i>Zarflarnen frazeologik ibarelerni añlatmaq.</i> Пояснення значення фразеологізмів, у яких є прислівники.</p> <p><i>Zarflarnen kelgen frazeologik ibarelerni ve atalar sözlerini tapmaq.</i> Добирання прислів'їв,</p>

<p><i>Metinnen tanış olğan soñ, öz fikir-duygularını tefsir ete.</i> Коментує власні почуття під час читання тексту та враження від прочитаного. [9 МОВ 2.3.2-1]</p> <p><i>Metinniñ tiziliş hususiyetini ve qullanılğan til vastalarınıñ rolünü tasvirley.</i> Характеризує особливості структури тексту, визначаючи функції та роль мовних засобів у ньому. [9 МОВ 2.4.3 -1]</p> <p><i>Mündericesinde çeşit vastaları ve vizualizatsiya usullarını birleştirip bir qaç menbaadan faydalanıp yazılğan malümatları taqdim ete (bediy metinler, mediametinler).</i> Представляє текстову інформацію з одного або кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів), комбінуючи різні способи і засоби візуалізації змісту. [9 МОВ 2.6.1 -2]</p> <p><i>Bir qaç grafik menbaalar qulanıp metin tize; malümatlarını utumiyleştire; qiyaslana ve tertipke ketire.</i> Створює текст на основі кількох графічних джерел інформації, аналізуючи, порівнюючи, систематизуючи, узагальнюючи та оцінюючи її. [9 МОВ 2.6.2 -1]</p> <p><i>Çeşit-türlü üslup metinlerini aktual mevzu saylap taqdim ete.</i> Створює та презентує тексти різних типів, стилів і</p>		<p>приказок, фразеологізмів із прислівниками.</p> <p><i>Luğatlarnen çalışmaq ve iş esnasında peyda olğan teessurlarnen özara paylaşmaq.</i> Робота зі словниками та довідковими джерелами. Обмін враженнями щодо здобутої в них інформації.</p> <p><i>Metinlerni talil etmek ve zarflarınıñ emiyetini belgilemek.</i> Аналізування, оцінювання, інтерпретація тексту, що містить прислівники, з'ясування ролі прислівників у мовленні.</p> <p><i>Metinge kelişken serlevanı saylamaq.</i> Добирання заголовка до тексту.</p> <p><i>Esas mevzusını ve esas fikirni belgilemek.</i> Формулювання теми й основної думки тексту.</p> <p><i>Eşitken metinniñ mündericesine köre, suallerge cevap bermek.</i> Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого.</p> <p><i>Grafik materialların köre metinni tizmek.</i> Зіставлення текстів і графічних матеріалів.</p> <p><i>Berilgen resimge baqıp, zarflarını qullanıp cümleler tizmek.</i> Складання речень з опорними словами – прислівниками (за</p>
---	--	---

<p>жанрів на актуальну самостійно визначену тематику. [9 МОВ 3.1.2 -1]</p> <p><i>Söz yapılıvına,imlâ qaidelerine, til baylığına, sarfqa ve üslubiyetke diqqat etip çeşit metinler tize.</i> Складає та оформлює власні тексти різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм. [9 МОВ 3.1.4 -1]</p> <p><i>Başqalarından işbirlikte sanat eserlerini kullanıp öz metinlerini tize.</i> Взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів. [9 МОВ 4.2.3 -1]</p>		<p>ілюстрацією).</p> <p><i>Resim üzerinde iş. Resim boyunca ağızaviy metin tizmek.</i> Усний опис малюнка, за допомогою якого можна проілюструвати прочитаний текст.</p>
<p><i>Eşitken malûmatını diqqatnen dinlep subetdeşniñ niyetlerini añlay.</i> Адекватно реагує на почуте, демонструючи розуміння комунікативних намірів співрозмовника. [9 МОВ 1.1.2-3]</p> <p><i>Mustaqil şekilde mürekkep plan tize.</i> Самостійно складає і komponує складний план. [9 МОВ 1.2.2-1]</p> <p><i>Qonuşuvniñ esas maqsadını ve esas niyetini tahmin ete ve ihtiyac olsa sualler bere.</i> Визначає основну мету та прогнозує наміри співрозмовника, у разі</p>	<p><i>Mustaqil ve yardımcı sözler.</i> Самостійні та допоміжні слова.</p> <p><i>Munasebetçi: asıl munasebetçiler, fîl munasebetçiler, isim munasebetçiler.</i> Постфікси та його види.</p> <p><i>Bağlayıcı: tizme bağlayıcılar, qoşuvçı bağlayıcılar, qarşı qoşuvçı bağlayıcılar, ayırıcı bağlayıcılar, inkâr bağlayıcısı.</i> Сполучник та його види.</p> <p><i>Derecelik: söz derecelikleri, affiks</i></p>	<p><i>Yardımcı sözlerini cümlelerinden saylamaq; emiyetini ve hususiyetlerini belgilemek.</i> Виокремлення вжитих у реченні чи тексті прийменників, сполучників, часток та визначення їхньої ролі в мовленні.</p> <p><i>Munasebetçilerin ve bağlayıcıların farqlarını köstermek.</i> Розпізнавання, виписування та групування прийменників, сполучників, часток за певними ознаками.</p> <p><i>Yardımcı sözlerni</i></p>

<p>потреби ставлячи уточнювальні запитання та цитуючи почуте, для налагодження комунікативної взаємодії та порозуміння. [9 МОВ 1.4.4-1]</p> <p><i>Öz fikirlerini mantıqqa uyğun taqdim ete ve öz tecribesinden misal ketirip isbatlay.</i> Логічно й послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільноісторичного досвіду. [9 МОВ 1.6.1-1]</p> <p><i>Oquğan vaqıtta peyda olğan duyğu ve teessuratlarını tasvir ete; metinde qullanılğan çeşit vastalarını talil ete.</i> Коментує власні почуття під час читання тексту та враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту. [9 МОВ 2.3.2-1]</p> <p><i>Metinniñ tiziliş hususiyetini ve qullanılğan til vastalarınıñ rolünü tasvirley.</i> Характеризує особливості структури тексту, визначаючи функції та роль мовних засобів у ньому. [9 МОВ 2.4.3-1]</p> <p><i>Bir qaç menbaalarını qullanıp metin malümatlarını birleştire.</i></p>	<p><i>derecelikler.</i> Частка на її види.</p> <p><i>Nida: duyğu bildirgen nidalar, emir-hitap nidalar.</i> Вигук та його види.</p> <p><i>Qırımtatar destanları.</i> Кримськотатарські поеми.</p>	<p><i>manadaşlarını toplamaq.</i> Добирання синонімів для допоміжних слів.</p> <p><i>Munasebetçi ve bağlayıcılarını farqlarını köstermek.</i> Розрізнення прийменників та сполучників.</p> <p><i>Yardımcı sözlernen cümleler tizmek.</i> Складання речень із використанням службових частин мови.</p> <p><i>Metinlerni oqumaq ve rastkelgen yardımcı sözlerniñ emiyetini belgilemek.</i> Читання текстів та з'ясування ролі в них слів службових частин мови, вигуків.</p> <p><i>Metinlerni talil etmek ve qıymet kesmek.</i> Аналізування, оцінювання, інтерпретація тексту.</p> <p><i>Cümlelerni sesli oqumaq; doğru telâffuznen dereceliklerini ve nidalarını qayd etmek; söz birikmelerinde ve cümlelerde hatalarını doğurtmaq.</i> Виразне читання, правильне інтонування речень, уривків, що містять частки, вигуки. Редагування словосполучень і речень, у яких допущено помилки у вживанні прийменників.</p> <p><i>Dereceliklerini fraziologik ibarelerde ve atalar sözlerde qulanuvını tedqiq etmek.</i></p>
---	---	---

<p>Комбінує текстову інформацію з одного або кількох джерел.</p> <p><i>Söz yapılıvına, imlâ qaidelerine, til baylığına, sarfqa ve üslubiyetke diqqat etip çeşit metinler tize.</i></p> <p>Складає та оформляє власні тексти різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм. [9 МОВ 3.1.4-1]</p>		<p>Спостереження за вживанням прийменників у фразеологізмах, прислів'ях і приказках.</p> <p><i>NUTUQ İNKİŞAFI</i> РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ</p> <p><i>Bağlayıcılarını qulanıp, mustaqıl alda tizilgen plan esasında ilmiy üslüpte eser yazmaq.</i></p> <p>Письмовий твір-роздум у научному стилі з використанням сполучників (за самотійно складеним складним планом).</p>
---	--	--

8 клас

8 sınıf

<p><i>Öğretüvniñ beklenilgen neticesi</i> Очікувані результати навчання</p>	<p><i>Tasil fenlerniñ terkibi</i> Зміст навчального предмета</p>	<p><i>Tasil falietinin çeşiti</i> Види навчальної діяльності</p>
---	--	--

	<p><i>Qırımtatar edebi (etiketi) ve onıñ hususiyetleri.</i></p> <p>Особливості кримськотатарського етикету спілкування.</p>	
<p><i>Diñlegen metin uzerinde sualler tize.</i></p> <p>Формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння. [9 МОВ 1.1.2-4]</p> <p><i>Tam olmağan parçalardan malümatlarını tayin ete ve birleştire</i></p> <p>Визначає зв'язок між фрагментами частково неповної інформації,</p>	<p><i>Tekrarlav</i> Повторення</p> <p><i>Fiil: umumiy malümatları; morfologik ve sintaktik emiyeti; fiilniñ musbet ve menfiy şekilleri; fiilniñ zamanları; keçken zaman fiilleri; keçken zaman fiillerniñ şekilleri; fiilniñ şimdiki zamanı; fiilniñ gelecek zamanı; fiillerniñ yapılıvı ve imlası; fiillerniñ</i></p>	<p><i>Metinde manasına ve morfologik hususietlerine köre söz çeşitlerini ayırmaq.</i></p> <p>Розмежування в тексті слів різних частин мови на основі смислових і морфологічних особливостей.</p> <p><i>Tam manalı ve yardımcı sözlerini seçip almaq ve olarnıñ şu sözler gruppasına aitligini isbatlamaq.</i></p>

<p>здобутої з одного чи кількох різних джерел, для формування цілісного уявлення. [9 МОВ 1.4.2-1]</p> <p><i>Subetdeşlerniň duyğularına eyi tesir ete; öz ve başqalaryň medenieti ve urf adetlerine ürmət ete.</i> Позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших. [9 МОВ 1.8.3-1]</p> <p><i>Metinde kerçek malümatlarnı ve indiy tualâazalaryny ayıra; tasdiq ve inkâr etkende dalil ketire.</i> Розмежовує в тексті фактичну інформацію та суб'єктивні судження наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень. [9 МОВ 2.2.2-1]</p> <p><i>Bir qaç metinlerni talil ete ve mantiqqa uyğun netice çiqara.</i> Формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу структурно-змістової єдності та інтерпретації кількох прочитаних текстів. [9 МОВ 2.2.7-1]</p> <p><i>Söz yapıluvına, imlâ qaidelerine, til baylığına, sarfqa ve üslubiyetke diqqat etip çeşit metinler tize.</i> Складає та оформлює власні тексти різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних,</p>	<p><i>meyilleri.</i> Дієслово: основна інформація, морфологічні ознаки та синтаксична роль, часи дієслів, способи утворення та правопис.</p> <p><i>Alfil: umumiy malümat; morfologik ve sintaktik emiyeti; alfıilerniň yapıluvi ve imlası.</i> Дієприслівник: основна інформація, морфологічні ознаки та синтаксична роль, способи утворення та правопис.</p>	<p>Виписування слів, обґрунтування належності їх до самостійних і службових частин мови.</p> <p><i>Fiilniň çeşit şekillerini ayırmaq.</i> Розмежування різних форм дієслова.</p> <p><i>Yardımcı sözlernen cümleler tizmek; (munasebetçiler, bağlayıcılar, derecelikler).</i> Складання речень із прийменниками, сполучниками, частками.</p> <p><i>Sarf hatalarını tüzetmek.</i> Виправлення граматичних помилок.</p> <p>NUTUQ İNKİŞAFI РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ</p> <p><i>Luğatlarnen ve diger menbaalarnen çalışmaq ve öz teesüratlarinen paylaşmaq.</i> Робота зі словниками та довідковими джерелами. Обмін враженнями щодо здобутої в них інформації.</p> <p><i>Metinlerni oqumaq; talil ve tuzakere etmek.</i> Читання, аналіз, інтерпретація текстів.</p> <p><i>Metinden esas sözlerni seçip almaq.</i> Виписування ключових слів із тексту</p> <p><i>Metinniň qısımlarını belgilemek (Kiriş, esas qısım, yekün(netice)).</i> Визначення елементів будови тексту (зачин,</p>
---	---	---

<p>лексичних, орфографічних граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм. [9 МОВ 3.1.4-1]</p> <p><i>Özünniñ hususiy tarzi esasında til vastalarını toplay.</i> Добирає виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність. [9 МОВ 3.1.5-2]</p> <p><i>Metinniñ mevzusına baqıp talil ete ve mükemmelleştire.</i> Аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання. [9 МОВ 3.3.2-1]</p>		<p>основна частина, кінцівка).</p> <p><i>Satur başlarına metinni bölmek.</i> Поділ тексту на абзаци.</p>
<p><i>Añlı tarzda diñley-manalarını añlay; sorap bile; tekrar, talil ete; utumiyleştire.</i> Свідомо застосовує прийоми активного слухання. [9 МОВ 1.1.1-1]</p> <p><i>Metin uslublerini talil ete; gayelikni ve estetik hususiyetlerni muzakere ete.</i> Обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутого тексту, ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування. [9 МОВ 1.1.2-2]</p> <p><i>Eşitken metinniñ manalarını ağzavıy şekilde beyan ete ; tafsilâtlı ve qısquadan muim qisımlarına diqqat ete.</i> Переказує почуте</p>	<p><i>Söz birikmesi: söz birikmeleriniñ terkibi ve tizilişi.</i> Словосполучення: його структура та утворення.</p> <p><i>Cümle: cümleniñ baş azaları.</i> <i>Müpteda: müptedaniñ ifadeleniüvi</i> <i>Haber: haberniñ ifadeleniüvi.</i> Речення: головні члени речення. Підмет та присудок.</p> <p><i>Adiy cümleler.</i> Просте речення.</p> <p><i>Cümleniñ ikinci derece azası.</i> Другорядні члени речення.</p> <p><i>Tam olmağan cümleler.</i> Неповні речення.</p>	<p><i>Cümlelerden söz birikmelerini seçip almaq.</i> Вичленовування словосполучення зі складу речення.</p> <p><i>Söz birikmelerni çeşitlerine köre ayırmaq.</i> Розмежовування словосполучень різних типів.</p> <p><i>Söz birikmelerni manadaş sözlerden deñiştirmek.</i> Заміна словосполучень синонімічними.</p> <p><i>Söz birikmelerni sintaksik talil etmek.</i> Синтаксичний розбір словосполучень.</p> <p><i>Cümlelerni maqsadına ve emotsional renkine köre ayırmaq.</i> Інтонування речень,</p>

<p>повідомлення докладно, вибірково, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого повідомлення відповідно до мети і ситуації спілкування. [9 МОВ 1.2.1-1]</p> <p><i>Metinniñ mevzusını qayd ete; meselelerini tedqiq ete.</i> окреслює тематику і проблематику почутого повідомлення для подальшої інтерпретації. [9 МОВ 1.4.1-1]</p> <p><i>Tasavur etmek ve añlamaq için, eşitken malüattan emiyetli tefsilâtlarını tayin ete.</i> Виявляє важливі деталі почутого повідомлення для ілюстрування власного розуміння почутого. [9 МОВ 1.4.1-2]</p> <p><i>Bir kaç menbaalardan tam ve tam olmağan malümatlarını tefsir ete.</i> коментує інформацію (зокрема частково неповну), сприйняту з одного чи кількох джерел. [9 МОВ 1.5.1-1]</p> <p><i>Öz tesavurğa ve añlamağa malümatlarının yaqınlıqını tayin ete ve şübesisni isbat ete.</i> Визначає достовірність, новизну, несуперечливість інформації, відповідність своїм переконанням, поглядам. [9 МОВ 2.4.2 -1]</p> <p><i>Metinlerde esas meselelerini</i></p>	<p>Azalarğa bölünmegen cümleler.</p> <p><i>Qırımtatar yazıcılarınıñ drama eserleri -</i> Драматичні твори кримськотатарських авторів</p>	<p>різних за метою висловлювання та емоційним забарвленням.</p> <p><i>NUTUQ İNKİŞAFI</i> РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ</p> <p><i>Metinlerini oqumaq; talil ve muzakere etmek.</i> читання та аналіз текстів.</p> <p><i>Söz birikmelerde sarf hatalarını döğurtmaq.</i> Редагування словосполучень і речень, у яких допущено граматичні помилки.</p> <p><i>Tizilişine, maqsadına köre çeşit-türlü cümleler tizmek.</i> Складання речень різних типів.</p> <p><i>Mantıqqa uyğun metinni tizmek; münderecesini mükemmeleştırmek.</i> Логічне структурування власного тексту; удосконалення змісту.</p> <p><i>Doğru menbaaların cedvelini tertip etmek; doğru ve yanlış malümatlarını metinlerde kıyaslamaq.</i> Укладання списків надійних джерел інформації; порівняння текстів із правдивою та неправдивою інформацією.</p> <p><i>Doğru ve doğru olmağan malümatlarını tefsir etmek.</i> Коментування інформації, висування припущень щодо достовірності та несуперечливості її.</p>
--	--	---

<p><i>tefsir ete ve öz fikirlerine delil ketire.</i> Коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно - історичного контексту. [9 МОВ 2.2.1 -1]</p> <p><i>Vazifelerini becergende şübe doğurmağan menbaalardan metin, mediametinlerni qullana.</i> Використовує для виконання завдань текстові / медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною, аргументує вибір таких джерел. [9 МОВ 2.5.1 -1]</p> <p><i>Söz yapılıvına,imlâ qaidelerine, til baylığına, sarfqa ve üslubiyetke diqqat etip çeşit metinler tize.</i> Складає та оформлює власні тексти різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм. [9 МОВ 3.1.4-1]</p>		<p><i>Malümatlarnıñ yañılığını ve aqtuallığını tayin etmek.</i> Визначення новизни та обґрунтування актуальності інформації.</p>
<p><i>Eşitken malümatnı, müim qısımlarına diqqat ayırıp tafsilâtlı beyan ete.</i> Переказує почуте повідомлення докладно, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого повідомлення відповідно</p>	<p><i>Bir terkipli cümleler. Haberli bir terkipli cümleler: belli şahıslı, belgisis şahıslı, umumiyleştirgen şahıslı, şahıssız,adlav.</i> Односкладне речення: головний член у формі присудка та його види. <i>Eki terkipli adiy cümle.</i></p>	<p><i>Baş ve ikinci derece azalarını qayd etmek.</i> Визначення головних і другорядних членів речення та способів їх вираження.</p> <p><i>Ekinci derece azalarınıñ emiyetini(rölünü) añlatmaq.</i> Пояснення ролі</p>

<p>до мети і ситуації спілкування. [9 МОВ 1.2.1-1]</p> <p><i>Mustaqil tarzda mürekkep plan tize.</i> Самостійно складає і komponує складний план [9 МОВ 1.2.2-1]</p> <p><i>Eşitken malümatnı üslüp ve estetik hususietlerini talil ete.</i> Аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості почутого повідомлення. [9 МОВ 1.4.3-1]</p> <p><i>Qonuşuvnıñ esas maqsadını ve esas niyetini tahmin ete ve ihtiyac olsa sualler bere.</i> Визначає основну мету та прогнозує наміри співрозмовника, у разі потреби ставлячи уточнювальні запитання та цитуючи почуте, для налагодження комунікативної взаємодії та порозуміння. [9 МОВ 1.4.4-1]</p> <p><i>Qonuşuvnıñ çeşit allarında (vaziyetlerinde) diñleyiciniñ emotsional reaksiyasını tahmin etip tainley.</i> Виявляє і передбачає емоційні реакції в різних ситуаціях спілкування. [9 МОВ 1.8.1-1]</p> <p><i>Çeşit üslüpte yazılğan metinleri tenqidiy oquy.</i> Застосовує різні види критичного читання текстів різних стилів. [9 МОВ 2.1.1-1]</p>	<p>Двоскладне просте речення.</p> <p><i>Mürekkep cümle.</i> Складне речення.</p> <p><i>Qırımtatar hanlığı devri lirik eserleri.</i> Ліричні твори кримськотатарських авторів періоду Кримського ханства</p>	<p>другорядних членів речення в мовленні.</p> <p><i>Ekinci derece azalarnen cümleleri genişletmek.</i> Поширення речення другорядними членами.</p> <p><i>Ayrıcılarnen cümleler tizmek.</i> Перебудова речень із означеннями.</p> <p><i>Berilgen şemalarga esaslanıp ekinci derece azalarını qoşıp cümleler tizmek.</i> Складання речень з указаними другорядними членами, у тому числі за схемами.</p> <p><i>Teñeştirüv oborotinen cümlelerini genişletmek.</i> Поширення речення порівняльним зворотом.</p> <p><i>Cümlelerde müptedanı ve habernı mantiqıy urğunen ifadeli oqumaq.</i> Інтонування речень з логічно наголошеними підметами й присудками.</p> <p><i>Çeşit-türlü üslüpteki cümlelerini ifadeli ve doğru intonatsiyanen oqumaq.</i> Інтонування речень різних типів, передавання різних змістових та емоційних відтінків значення за допомогою логічного наголосу.</p> <p>NUTUQ İNKİŞAFI РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ</p> <p><i>Metinlerni oqumaq ve talil etmek.</i></p>
---	---	--

<p><i>Çeşit-türlü üslüpleri oquvğanda tenqit ete.</i> Застосовує різні види критичного читання текстів різних стилів, зокрема фрагментарних. [9 МОВ 2.1.1-1]</p> <p><i>Söz yapıluvına,imlâ qaidelerine, til baylığına, sarfqa ve üslübiyetke diqqat etip çeşit üslüpte metinler tize.</i> Складає та оформлює власні тексти різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм. [9 МОВ 3.1.4 -1]</p> <p><i>Özüniñ hususiy tarzi esasında til vastalarını toplay.</i> Добирає виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність. [9 МОВ 3.1.5 -2]</p> <p><i>Metinlerni tarir etkende qonuşuv qaidelerini közde tutıp nezaketnen subetleşe.</i> Демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування. [9 МОВ 3.3.3 -2]</p> <p><i>Başqalarinen işbirlikte (ya da gruppada) sanat eserlerini qullanıp öz metinlerini tize.</i> Взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів. [9 МОВ 4.2.3 -1]</p>		<p>Читання та аналіз текстів.</p> <p><i>Eşitken metinniñ mündericesine köre, suallerine cevap bere.</i> Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого.</p> <p><i>Berilgen cümle azalarından atalar sözlerini tizmek.</i> Відновлення прислів'їв із членів речення.</p> <p><i>Aktual ve müim mevzular aqqında fikirlernen paylaşmaq ve deñişmek.</i> Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами та актуальними питаннями</p> <p><i>Malümatlarniñ maqsadını ve mevzusını tayın ete; feyk malümatlarnı qayd ete.</i> Визначення мети й теми інформації; передавання визначення фейкової інформації.</p> <p><i>Resmiy-iş üslübindeki metinde kösterilgen meselege öz munasebetini ifade etmek.</i> Висловлення свого ставлення до проблеми, порушеної в текстах офіційно - ділового мовлення.</p>
---	--	---

<p><i>Bir qaç menbaalardan öz maqsadına kelişken malümatlarnı tapa.</i> Знаходить потрібну інформацію в одному чи кількох джерелах і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей. [9 MOB 1.3.1-1]</p> <p><i>Eşitken malümatlarnıñ meselesini ve mevzusını tayın ve tafsir ete.</i> Окреслює тематику та проблематику почутого повідомлення для подальшої інтерпретації. [9 MOB 1.4.1-1]</p> <p><i>Eşitken malümatlarda til, üslüp ve estetik hususietlerini talil ete.</i> Аналізує стильові, естетичні та мовні особливості почутого повідомлення. [9 MOB 1.4.3-1]</p> <p><i>Öz fikirlerini mantıqqa uyğun isbatlap, öz tecribesinden misal ketirip taqdim ete.</i> Логічно й послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду. [9 MOB 1.6.1-1]</p> <p><i>Qonuşuv munasebetine kelişken, vaziyetke ve maqsatqa köre verbal ve</i></p>	<p><i>Soydaş azalı cümleler; kelgen soydaş azalı cümleler; soydaş azalı cümlelerde toqtav işaretleri.</i> Речення з однорідними членами. Розділові знаки в реченнях з однорідними членами.</p> <p><i>Qırımatar yazıcılarıñ eserlerinde dostluq, sevgi ve qoranta mevzusı.</i> Дружба, любов та сім'я у творах кримськотатарських авторів.</p>	<p><i>Söydaş azalarnen ve umumiyleştiririci sözlernen kelgen cümlelerni seçip yazmaq.</i> Розпізнавання, виписування речень з однорідними членами та узагальнювальними словами.</p> <p><i>Söz çeşitlerini tayin etmek.</i> Визначення членів речення.</p> <p><i>Soydaş azalı cümlelerde toqtav işaretlerinen doğru qullanmaq.</i> Правильно позначає кому між однорідними членами</p> <p><i>Soydaş azalarnen cümleler tizmek.</i> Складання речень з однорідними членами.</p> <p><i>Şartlı belgilerge köre cümleler uydurmaq (tizmek).</i> Добирання речень за схемами.</p> <p><i>Soydaş azalarnen cümlelerni mürekkepleştirmek.</i> Ускладнення речень однорідними членами.</p> <p><i>Soydaş azalı cümlelerde punktuatsiya hatalarını tüzetmek.</i> Виправлення пунктуаційних помилок у реченнях з однорідними членами.</p> <p>NUTUQ İNKİŞAFI РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ</p>

<p><i>verbal olmağan vastalarını saylay.</i> Добирає і використовує необхідні вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації з урахуванням ситуації спілкування та комунікативних намірів, соціального і культурного контексту. [9 МОВ 1.7.1-1]</p> <p><i>Çeşit üslüpte yazılğan metinlerni tenqidiy oquy.</i> Застосовує різні види критичного читання текстів різних стилів [9 МОВ 2.1.1-1]</p> <p><i>Vazifelerini becergende şübe doğurmağan menbaalardan metin, mediametinlerni qullana.</i> Використовує для виконання завдань текстові/медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною, аргументує вибір таких джерел. [9 МОВ 2.5.1-1]</p> <p><i>Oquğan vaqıtta peyda olğan duyğu ve teessuratlarını tasvir ete; metinde qullanılğan çeşit vastalarını talil ete.</i> Коментує власні почуття під час читання тексту та враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту. [9 МОВ 2.3.2-1]</p> <p><i>Aktual mevzunı saylap, çeşit-</i></p>		<p><i>Soydaş azalarından berilgen metinni oqumaq, talil etmek ve muzakere etmek.</i> Читання, аналізування, оцінювання, інтерпретація тексту, який містить однорідні члени речення.</p> <p><i>Soydaş azalar olğan cümlelerde doğru telâffuznen ifadeli oqumaq.</i> Правильне інтонування речень з однорідними членами.</p> <p><i>Soydaş azaların metinler tizmek.</i> Створення текстів із використанням речень з однорідними членами.</p> <p><i>Soydaş azaların cümlelerini tarir etmek (redaktirmek).</i> Редагування речень з однорідними членами.</p> <p><i>Bilgilerine ve dünyabasına köre metinlerni teñkidiy ceetten qabul etüv ve qiymet kesüv.</i> Критичне сприйняття та оцінювання тексту, апелювання до власних знань, позицій чи поглядів</p> <p><i>Qiymetli degerlikler mevzusinen bağı olğan fikirlernen paylaşmaq ve deñişmek.</i> Обмін думками на теми, пов'язані із ціннісними орієнтирами.</p> <p><i>Soydaş azalarını qullanıp ava deñişüvini tasvir etmek.</i> Описування змін погоди з використанням однорідних означень.</p>
---	--	---

türlü üslup metinlerini tize ve taqdim ete.

Створює та презентує тексти різних типів, стилів і жанрів на актуальну самотійно визначену тематику.

[9 МОВ 3.1.2-1]

Söz yapılıvına,imlâ qaidelerine, til baylığına, sarfqa ve üslubiyetke diqqat etip çeşit üslüpte metinler tize.

Складає та оформлює власні тексти різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм.

[9 МОВ 3.1.4-1]

Özüniñ hususiy tarzi esasında

til vastalarını toplay.

Добирає виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність.

[9 МОВ 3.1.5-2]

Çeşit-türlü hatalarını metinde qıdırıp tapı; mündericesne, quruluşqa ve üslübke köre; hatalarını doğurta ve doğurtuvni isbatlana.

Ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення з урахуванням засвоєних мовних норм.

[9 МОВ 3.3.1-1]

9 клас

9 sınıf

<i>Öğretüvniñ bekenilgen neticesi</i> Очікувані результати навчання	<i>Tasil fenlerniñ terkibi</i> Зміст навчального предмета	<i>Tasil falietinin çeşiti</i> Види навчальної діяльності
--	--	--

	<i>Kiriş</i> Вступ <i>Qırımtatar turğun ibareler.</i> Стійкі мовні вирази кримських татар.	
<i>Añlı tarzda diñley - manalarını añlay;sualler bere; tafsilâtlı beyan ete; talil etip umumiyleştire.</i> Свідомо застосовує прийоми активного слухання. [9 МОВ 1.1.1-1]. <i>Doğru añlamaq için sualler bere.</i> Формулює уточнювальні запитання. [9 МОВ 1.1.2-4] <i>Eşitken malümatnı, müim qısımlarına diqqat ayırıp tafsilâtlı beyan ete.</i> Переказує почуте повідомлення стисло, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого повідомлення відповідно до мети і ситуації спілкування. [9 МОВ 1.2.1-1] <i>Öz fikirlerini mantıqqa uyğun</i>	<i>Tekrarlav</i> Повторення <i>Cümlede söz sırası.</i> Порядок слів у реченні. <i>Adiy ve mürekkep cümleler.</i> Прості та складні речення. <i>Bir ve eki terkibli cümleler.</i> Односкладні та складні речення. <i>Tam olmağan ve azalalarğa bölünmegen cümleler.</i> Неповні речення та неподільні речення. <i>Qırımtatar masalları, efsaneleri ve lâtifiler.</i> Казки, легенди та народні анекдоти кримських татар.	<i>Adiy cümlelerniñ çeşitlerini tayin etmek.</i> Розпізнавання простих речень різних типів. <i>Sintaksik talil etüv.</i> Синтаксичний розбір простого речення (за опорною схемою). <i>Baş ve ikinci derece azalarını tayin etmek .</i> Визначення граматичних основ та другорядних членів речення. <i>Cümleler tizmek.</i> Складання речень. <i>Cümlelerde toqtav işaretleriniñ qulanuvını iza etmek.</i> Обґрунтування вживання розділових знаків у реченнях. <i>Cümlerde imlâ,sarf ve puntuatsia hatalarını tüzetmek.</i> Редагування речень, у яких допущено пунктуаційні,

<p><i>isbatlap ve öz tecribesinden misal ketirip taqdim ete.</i> Логічно й послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільноісторичного досвіду. [9 МОВ 1.6.1-1]</p> <p><i>Bir qaç grafik menbaalarnı qulanıp metin tize ; malümatlarnı umumiyleştire; qıyaslay ve tertipke ketire.</i> Створює текст на основі кількох графічних джерел інформації, аналізуючи, порівнюючи, систематизуючи, узагальнюючи та оцінюючи її. [9 МОВ 2.6.2 -1]</p> <p><i>Mustaqil tarzda belgilegen aktual mevzuda çeşit-türlü üslüpte metinler tize ve taqdim ete.</i> Створює та презентує тексти різних типів, стилів і жанрів на актуальну самостійно визначену тематику. [9 МОВ 3.1.2 -1]</p> <p><i>Söz yapılıvına,imlâ qaidelerine, til baylıǵına, sarfqa ve üslübiyetke diqqat etip çeşit üslüpte metinler tize.</i> Складає та оформлює власні тексти різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних</p>		<p>орфографічні та граматичні помилки.</p> <p><i>Mantiqqa uyğun, quruluşu doğru olğan metinlerni tizmek.</i> Створення текстів логічне структурування тексту; удосконалення змісту.</p> <p><i>Eşitken malümatlarnıñ seçme parçasını qısquadan beyan etmek.</i> Вибіркове, стисле переказування змісту почутого відповідно до поставленого завдання.</p>
--	--	---

<p>граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм. [9 МОВ 3.1.4 -1]</p> <p><i>Metinlerni tarir etkende qonuşuv qaidelerini közde tutıp nezaketnen subetleşe.</i> Демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування. [9 МОВ 3.3.3 -2]</p>		
<p><i>Metin uslüplerni talil ete; gayelikni ve estetik hususiyetlerini muzakere ete.</i> Обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутого тексту, ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування [9 МОВ 1.1.2-2]</p> <p><i>Eşitken malümatni, müim qısımlarına diqqat ayırıp tafsilâtlı beyan ete.</i> Переказує почуте повідомлення стисло, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого повідомлення відповідно до мети і ситуації спілкування [9 МОВ 1.2.1-1]</p> <p><i>Mustaqil tarzda mürekkep plan tize.</i> Самостійно складає і komponує складний план. [9 МОВ 1.2.2-1]</p> <p><i>Eşitken (diñlegen)</i></p>	<p><i>Mürekkep cümle: bağlayıcı ve bağlayıcısız; tabili ve tizme.</i> Складні речення та їх види.</p> <p><i>Tizme mürekkep cümleler: terkibi, çeşitleri, bağ vastaları.</i> Складносурядне речення: його частини, види та поєднання сполучниками.</p> <p><i>Lirik eserlerniñ türleri.</i> Ліричні жанри.</p>	<p><i>Mürekkep cümlelerniñ çeşitlerini tayin etmek.</i> Розпізнавання типів складних речень у тексті.</p> <p><i>Tizme mürekkep cümleleriñ qısımları.</i> Частини складносурядного речення.</p> <p><i>Tizme mürekkep cümleleriñ qısımları arasında olğan mana munasebetini tayin etmek</i> Визначення смислових відношень між частинами складносурядного речення.</p> <p><i>Adiy cümlelerden mürekkep cümleler tizmek.</i> Перебудова простих речень на складносурядні.</p> <p><i>Berilgen komunikativ vazifege esaslanıp tizme mürekkep cümleler tizmek.</i> Складання складносурядних речень відповідно до комунікативного завдання.</p> <p><i>Şartlı belgilerge esaslanıp tizme mürekkep cümleler</i></p>

malümatlarnıñ meselesini ve mevzusını tayın ve tafsir ete.
Окреслює тематику та проблематику почутого повідомлення для подальшої інтерпретації.
[9 МОВ 1.4.1-1]

Metinlerde idare etivniñ tesirini tayın ete ve öz fikirlerine delil ketire.
Робить аргументовані висновки про наявність у тексті ознак маніпулятивного впливу, доречно цитуючи відповідні фрагменти.
[9 МОВ 2.4.2 -2]

Bir qaç menbaalardan oquğan malümatlarnıñ mündericesini qısqadan umumiyleştire ve öz sözlerinen tamamlay.
Передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію (реферат, тези тощо).
[9 МОВ 2.6.1 -1]

Söz yapılıvına, imlâ qaidelerine, til baylığına, sarfqa ve üslübiyetke diqqat etip çeşit üslüpte öz metinlerini tize.
Складає та оформлює власні тексти різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм.
[9 МОВ 3.1.4 -1]

tizmek.
Складання складносурядних речень за схемами.

Berilgen tizme mürekkep cümlelerge esaslanıp shemalarını tizmek.
Побудова схем до складносурядних речень.

Tizme mürekkep cümlelerni sintaktik talil etmek
Синтаксичний розбір складносурядного речення (за опорною схемою).

NUTUQ İNKİŞAFI

Tizme mürekkep cümlelennen tizilgen atalar sözlerini tapmaq.
Пригадування або пошук у довідкових джерелах прислів'їв, які за будовою є складносурядними реченнями.

Tizme mürekkep cümlelennen tizilgen metinlerni oqup talil etmek.
Читання та аналіз текстів, які містять складносурядні речення.

Tizme mürekkep cümlelerni doğru telâffuznen sesnen ifadeli oqumaq.
Читання вголос складносурядних речень із правильною інтонацією.

Eşitken ve oquğan malümatlarnıñ mündericesi esasında tizilgen suallerge cevap bermek.
Відповідати на запитання

<p><i>Mündericesine, tizilişine ve üslubine göre metinde hataları düzete.</i> Усуває недоліки у структурі тексту, враховуючи стилістичні та жанрові особливості тексту. [9 MOB 3.3.2 -2]</p>		<p>за змістом прочитаного чи почутого.</p> <p><i>Metin mündericesine göre suallerini ifade etmek.</i> Формулювання запитань за змістом прочитаного тексту.</p> <p><i>Malümatlarınî maqsadını ve mevzusını tayin ete; feyk malümatlarını kayd ete.</i> Визначення мети, теми та ідеї інформації; передавання /відтворення її графічно (карти, схеми, плани, моделі тощо), визначення фейкової інформації.</p> <p><i>Eşitken malümatlardan neticelerini çıkarıp yazmaq.</i> Написання висновків на основі почутої інформації.</p> <p><i>Mantıqqa uyğun metinni tizmek; mündericesini mükemmeleştirmek.</i> Створення текстів, логічне структурування власного тексту; удосконалення змісту.</p> <p><i>Tizme mürekkep cümlelerini kullanıp, publisistik üslüpte metin tizmek.</i> Створення тексту в публіцистичному стилі з використанням складносурядних речень.</p>
<p><i>Eşitken malümatqa qarşı özüni afekvat şekilde tuta ve subetdeşniñ niyetlerini doğru añlay.</i> Адекватно реагує на почуте, демонструючи розуміння комунікативних</p>	<p><i>Tabilli mürekkep cümle.</i> Складнопідрядне речення.</p> <p><i>Qırımtatar edebiyatında vatanperverlik mevzusu.</i> Кримськотатарська громадянська лірика.</p>	<p><i>Metinde tizme ve tabilli mürekkep cümlelerini ayırmaq.</i> Розмежування складнопідрядних і складносурядних речень у тексті.</p>

намірів співрозмовника.
[9 МОВ 1.1.2-3]

Eşitken malümatni, müim qısımlarına diqqat ayırıp tafsilâtlı beyan ete.

Переказує почуте повідомлення творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого повідомлення відповідно до мети і ситуації спілкування.
[9 МОВ 1.2.1-1]

Bir qaç menbaalarnı qulanıp belli ya da yañı, gerekli malümatlarnı tapa; tapılğan malümatlarnı öz maqsadına uyğunlaştırıp qulana.

Знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей.
[9 МОВ 1.3.1-1]

Eşitken malümatlarnıñ meselesini ve mevzusını tayin ve tafsir ete.

Окреслює тематику та проблематику почутого повідомлення для подальшої інтерпретації.
[9 МОВ 1.4.1-1]

Eşitken malümatlarnıñ üslüp, estetik ve til hususietlerini talill ete.

Аналізує стильові, естетичні та мовні особливості почутого повідомлення.
[9 МОВ 1.4.3-1]

Tizme ve tabili mürekkep cümlelerni ayırmaq.

Розпізнавання складнопідрядних речень із підрядними частинами різних видів.

Tabili mürekkep cümlelerde punktuatsia hatalarını doğurtmaq - Виправлення пунктуаційних помилок у складнопідрядному реченні.

Tabili mürekkep cümlelerni şartlı bilgilere köre tizmek
Побудова схем складнопідрядних речень та складання речень за схемами.

Mürekkep cümlelerde manadaş variantlarnı saylamaq.

Добирання синонімічних варіантів серед різних типів складних речень, у тому числі складнопідрядних.

Tabili mürekkep cümlelerni sittaktik talil etmek - Синтаксичний розбір складнопідрядного речення (за опорною схемою).

NUTUQ İNKİŞAFI
РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ

Tabili mürekkep cümlelennen tizilgen metinlerni oqumaq ve talil etmek.

Аналіз текстів, які містять складнопідрядні речення.

Eşitken ve oquğan

<p>Başqalarınıñ fikirlerini nazarğa ala. Дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації. [9 MOB 1.5.1-6]</p> <p><i>Öz fikirlerini mantıqqa uyğun isbatlap, öz tecribesinden misal ketirip taqdim ete.</i> Логічно й послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільноісторичного досвіду. [9 MOB 1.6.1-1]</p> <p><i>Dinleyicileriñ çeşit qonuşuv vaziyetlerde emotsia reaksiasını tahmın ve tayın ete.</i> Виявляє і передбачає емоційні реакції в різних ситуаціях спілкування. [9 MOB 1.8.1-1]</p> <p><i>Metinde kerçek malümatlarnı ve indiy mualâazalarnı ayıra; tasdıq ve inkâr etkende dalil ketire.</i> Розмежовує в тексті фактичну інформацію та суб'єктивні судження наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень.</p>		<p><i>malümatlarnıñ mündericesine köre suallerge cevap bermek.</i> Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого.</p> <p><i>Metinde aqiqiy malümatlarnı ve indiy muakimelerni ayırmaq.</i> Розмежування в тексті фактичної інформації та суб'єктивних суджень.</p> <p><i>Tabili mürekkep cümlelrnen publitsistik uslüpte metinler tizmek.</i> Написання мінітексту в публіцистичному стилі з використанням складнопідрядних речень.</p> <p><i>Tabili mürekkep cümlelernen tasvir ikâye yazmaq.</i> Використання складнопідрядних речень в описі, у тому числі в описі за картиною.</p>
---	--	--

[9 MOB 2.2.2 -1]

Metinlerde ögge çiqqan meselelerni tefsir ete ve öz tecribesine esaslanıp fikirlerine delil ketire.

Аргументовано висловлюється про актуальність і достовірність інформації на основі власного досвіду, аналізу прочитаного тексту та критичних суджень інших осіб.

[9 MOB 2.4.2 -1]

Vazifelerini becergende şübe doğurmağan menbaalardan metin, mediametinlerni qullana.

Використовує для виконання завдань текстові / медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною, аргументує вибір таких джерел.

[9 MOB 2.5.1 -1]

Bir qaç menbaalardan öz maqsadına kelişken malümatlarnı tapa ve metinni taqdim ete.

Представляє текстову інформацію з одного або кількох джерел комбінуючи різні способи і засоби візуалізації змісту.

[9 MOB 2.6.1 -2]

Kerek olğan çeşit grafika, qısqartuv, qayd etiv vastalarını qullanıp, özüniñ ya da başqasınıñ qonuşuvını yaza.

Записує власне або чуже мовлення, використовуючи в разі

потреби відповідні
прийоми оптимізації
викладу думок (різні
графічні прийоми,
скорочення, виділення
тощо) та засоби мовної
виразності.
[9 МОВ 3.1.1 -1]

*Aktual mevzunı saylap, çeşit-
türlü üslup metinlerini tize
ve taqdim ete*
Створює та
презентує тексти різних
типів, стилів і жанрів на
актуальну самостійно
визначену тематику.
[9 МОВ 3.1.2 -1]

*Öz fikirleri qorçalay ve
başqasının fikirlerini
umumiyleştire ve talil ete.*
Обстоює власну позицію
щодо порушеної
проблеми, аналізуючи та
узагальнюючи різні
погляди та ідеї .
[9 МОВ 3.1.2 -3]

*Söz yapılıvına, imlâ
qaidelerine,
til baylığına, sarfqa ve
üslubiyetke diqqat etip çeşit
üslüpte metinler tize.*
Складає та оформлює
власні тексти різних типів,
стилів і жанрів відповідно
до усталених
словотвірних, лексичних,
орфографічних
граматичних,
пунктуаційних і
стилістичних норм.
[9 МОВ 3.1.4 -1]

*Çeşit-türlü hatalarnı
metinde
qıdırıp tapa; mündericesine,
tizilüvine ve üslübine köre*

<p><i>hatalarını tüzete ve tüzetiğini isbatlay.</i> Ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення з урахуванням засвоєних мовних норм. [9 МОВ 3.3.1 -1]</p>		
<p><i>Añlı tarzda diñley-manalarını añlay; gerek olsa sualler bere; beyan ve talil etip umumiyleştire.</i> Свідомо застосовує прийоми активного слухання. [9 МОВ 1.1.1-1]</p> <p><i>Eşitken metininiñ manalarını ağzaviy şekilde beyan ete, tafsilâtlı ve kısquadan muim qisimlarına.</i> Переказує почуте повідомлення творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого повідомлення відповідно до мети і ситуації спілкування. [9 МОВ 1.2.1-1]</p> <p><i>Mustaqil tarzda konspekt tize; alınmalarını doğru qullana; kısqarta ve çeşit şartlı işaretlerini işlete.</i> Самостійно створює конспект, тези почутого, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо. [9 МОВ</p>	<p><i>Köçürilme ve qıya laf.</i> Пряма та непряма мова.</p> <p><i>Dialog.</i> Діалог.</p> <p><i>Köçürilme lafınıñ terkibi, toqtav işaretleri.</i> Будова речення з прямою мовою.</p> <p><i>Köçürilme ve qıya lafınıñ farqları.</i> Різниця між прямою та непрямою мовою.</p> <p><i>Tsitata ve onda toqtav işaretleri.</i> Цитата, та характерні розділові знаки.</p> <p><i>Dialog ve toqtav işaretleri.</i> Діалог та характерні розділові знаки.</p> <p><i>Edebiy ve icadiy devirleri ve ceryanları.</i> Літературно мистецькі епохи, напрями, течії та стилі.</p>	<p><i>Lingvistik araştıruv.</i> Лінгвістичне мінідослідження.</p> <p><i>Punktuatsia hatalarını doğurtmaq.</i> Виправлення пунктуаційних помилок, допущених у реченнях</p> <p><i>Şiirlerden kelişken alınmalarını saylamaq.</i> Добирання цитат із віршів певної тематики.</p> <p><i>Dialoglarını oqumaq ve talil etmek.</i> Читання й аналіз діалогів.</p> <p><i>Dialoglarını doğru telâffuznen sesnen ifadeli oqumaq.</i> Виразне читання вголос діалогів</p> <p><i>Eşitken ve oquğan malümatlarınıñ mündericesine köre suallerge cevap bermek.</i> Відповіді на запитання за змістом прочитаного чи почутого.</p> <p><i>Metin mündericesine köre sualler tizmek.</i> Формулювання запитань за змістом прочитаного</p>

<p>1.2.2-1]</p> <p><i>Qonuşuvniñ esas maqsadını ve esas niyetini tahmin ete ve ihtiyac olsa sualler bere.</i> Визначає основну мету та прогнозує наміри співрозмовника, у разі потреби ставлячи уточнювальні запитання та цитуючи почуте, для налагодження комунікативної взаємодії та порозуміння. [9 МОВ 1.4.4-1]</p> <p><i>Öz fikirlerini mantıqqa uyğun taqdim ete ve öz tecribesinden misal ketirip isbatlay.</i> Логічно й послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільноісторичного досвіду. [9 МОВ 1.6.1-1]</p> <p><i>Çeşit menbaalardan kelişken alınmalarnı qullana; alınmalarnen öz fikirlerini isbatlay.</i> Доречно використовує цитати з різних джерел для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань. [9 МОВ 1.6.1-3]</p> <p><i>Bir qaç metinlerni talil ete ve mantıqqa uyğun netice çiqara.</i> Формулює логічні та послідовні висновки на</p>		<p>тексту.</p>
--	--	----------------

основі аналізу структурно-змістової єдності та інтерпретації кількох прочитаних текстів.
[9 МОВ 2.2.7 -1]

Metinlerde ögge çiqqan meselelerni tefsir ete ve öz tecribesine esaslanıp fikirlerine delil ketire.

Аргументовано висловлюється про актуальність і достовірність інформації на основі власного досвіду, аналізу прочитаного тексту та критичних суджень інших осіб.
[9 МОВ 2.4.2 -1]

Vazifelerini becermek için doğru menbaaları seçe ve onların doğru olğanlarını isbat ete.

Використовує для виконання завдань текстові / медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною, аргументує вибір таких джерел [9 МОВ 2.5.1 -1]

Kerek olğan çeşit grafika, qısqartuv, qayd etüv vastalarını qullanıp, özüniñ ya da başqasınıñ qonuşuvını (nutqını) yaza.

Записує власне або чуже мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності.

[9 MOB 3.1.1 -1]

*Aktual mevzunu saylap, çeşit-
türli üslup metinlerini tize
ve taqdim ete.*

Створює та презентує
тексти різних типів, стилів
і жанрів на актуальну
самостійно визначену
тематику [9 MOB 3.1.2 -1]

*Söz yapılıvına, imlâ
qaidelerine, sarfqa ve
üslubiyetke diqqat etip
çeşit metinler tize.*

Складає та оформлює
власні тексти різних типів,
стилів і жанрів відповідно
до усталених
словотвірних, лексичних,
орфографічних
граматичних,
пунктуаційних і
стилістичних норм.
[9 MOB 3.1.4-1]

*Metin mevzusna baqip
mündericesini talil ete ve
mükemmeleştire .*

Аналізує і вдосконалює
зміст написаного
відповідно до теми та мети
висловлювання.
[9 MOB 3.3.2-1]